

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А.

№ 42.

У Петакъ 13. Октобра.

1844.

ЖЕЛЯ СРБИНА

ПРИ ВНУТРЕНЪМЪ МИРУ.

Ой Србе амо!
 Да поѣвамо
 Пѣсмицу миру
 Србеку узъ лиру.
 Свакомъ е знатно
 Да ѿ време златно
 Там' гди миръ влада,
 Гди е' храни правда,
 Гди Бож'е слово
 Нис текъ ново:
 „Срб — брата друга
 Ма и за луга,
 Проста копача,
 Воина, орача,
 Грађана, селца,
 Ма и пришелца,
 Грлит' и любит',
 Недат' му с' губит'.“ —
 Гди с' законъ храни,
 Гди с' уставъ брани,
 Гди ѿ любовъ, слога:
 Добра е многа. —
 Ой Србе брате!
 Добро е за те,
 У миру сѣят',
 Жиѣти и вѣят';
 Гибна безъ праха,
 Свакдашиѣгъ страха,
 Ёздити къ ѿвни,
 Пуштат' плугъ кривый,
 Градину садит',
 Животна гант', —
 Куѣницу зыдат',
 Дѣчницу питат'. —
 Ой Србе брате!

Чуй шта е за те!
 Косово полѣ
 Да свакомъ болѣ
 Отвори очи,
 Па свакъ некъ скочи:
 Србис врага,
 Кой удна трага
 По свуда прави,
 Лакше да гняви, —
 Кой у средъ мира
 У живацъ дира,
 Спокойство руши,
 Срб - Славу гуши, —
 Да виш' несмета
 До накрай света
 'Згонит' одъ свуда,
 До страшна суда.
 Ой Србе брате!
 Оддавна на те
 Срб-геній гледа
 Клонеѣ т' одъ вреда;
 Својски што жели
 Ево ти вели:
 „Сунце кадъ сине
 Нестас тмине,
 Травчица с' дже
 И мрваѣкъ гмиже. —
 Мору при тихомъ
 Бродъ мирно истомъ
 Къ желѣной мети
 Плови и лети.
 Кой вѣру любви,
 Тай се негуби;
 Кой уставъ брани,
 Богъ самъ тогъ храни;
 Гди с' владацъ ч'туе,
 Ту с' среѣа сиуе;
 Гди вражде нема,
 Ту с' слава спрема. —

Србъ некъ садъ гледа
 Свакогъ изреда
 Срећна быт' брата
 Война безъ рата. —
 Немиръ е Трою
 Подврго бою!
 И горде стѣне
 Одъ Картагене
 Предао прау
 Обштему страу!
 А знатно ѿ свима
 Што бы одъ Рима! —
 Што пре Косова, —
 И потомъ с' нова!! —
 За четиры века
 Кам' Србу лека?! —
 Немањ круну
 Съ престола врну
 Невѣрна Вука
 Нежирна рука! —
 Прошлостъ некъ учи
 Когъ сумија мучи,
 Да ли у миру
 Надат' се пиру, —
 Да л' братска слога
 Подаръ е Бога. "
 Ајд' Србе амо!
 Миръ да пѣвамо!
 Зора намъ свиће
 Добра свим' быће!
 Князь мудрый влада,
 Србъ виш' нестрада.

У Шабцу 30. Септ. 1844.

Д. М.

ЧЕХЪ И ЛЕХЪ.

(Крањ.)

Јошъ се големи грабљивци вијо. Као да е бой до крви, на животъ ил' на смртъ, тако страховито крилима лупаю, тако бесно клоновима био. Већъ, већъ падаю — вио се надъ Чехомъ и Лехомъ, у народу подъ високомъ горомъ трне срце. Садъ се спустише! Еданъ се Чеху надъ главомъ завитла, и грднимъ крилима полети на високу гору, тамо и седне; другий се надъ Лехомъ узнесе, дивне дае гласе, и правимъ летомъ преко шуме упути се къ истоку

„Богови су милостиви, и милую народъ!“ проговори садъ величественимъ гласомъ отаць Витонъ, кои е дотле еднако као изванъ себе

гледао у высине; проговори, и мложина верны побожнымъ умомъ обрне се къ словима нѣговымъ. — „Несме быти неслоге међу народомъ едны отаца — тако веле богови. Велики су краєви, гди насъ може славити народъ у миру, нити ће братъ брата турати. Нису се сложила два орла на едну клисуру, али стрши клисура до клисуре, и еданъ орао одлеће удалъној клисури, а орао другий на ближнѣ седа гњяздо. Ето тако говоре богови добрымъ знаменѣмъ о два брата, о близанцима Чеху и Леху, а по нѣовима гласовима владатће се браћа, на кои се рамена ослања сила народа!“

Свештеникъ изговори, а све людство кличе за нѣмъ грломъ гласнымъ: „Богови су милостиви, богови су мудри!“ У очима Леховимъ запалюе се радостъ, а на лицу му цвета веселѣ. Плаче одъ милине, и брату Чеху пада око врата. Пријатељи нѣгови у многобројномъ збору пружаю си руку и радују се добрымъ знацима богова. Него седине у народу тужно врте главомъ — ал' богови су моћни, а човекъ треба да ѿмъ е покоранъ.

Такође и Чеху одъ јада потавнио лице. — „Растати се дакле,“ рече, „раскинути гранѣ еднота стабла? Силу раздвоити. —?“ Ал' ућути, да небы брата ожалостио, и богове разгнѣвао. Народъ се диже на врѣ одъ високе горе; да види земљу, одъ богова обећану, а подъ горомъ се међутимъ справляю чете, да даљ одлазе. Дивно е то кретанѣ по целојме табору, радостъ и плачъ сву силу потреса. Ал' се свако прикланя, и ко съ Чехомъ остае, и ко се съ Лехомъ на даљий путь опрема, ерѣ се бои богова.

Тамо посадише Чеха на високој престолъ, разастрише рува; те се главе подъ сребрнимъ власима и момачкимъ витицама кланяю предъ нѣмъ, а девојке около нѣга цвеће просипаю, па е свако грло кликовало „Помилуй насъ, господару!“ — Онъ пакъ обећа се, да ће се брижљиво старати о благу народа. И тако е седіо на престолу и являо волю своју народу, судіо и право чиніо праведнымъ. Око горе, докле е око сватило, растегну се та ята, и разделе се по новимъ краєвима полагаъ родбина, те новъ животъ уће у нову домовину Обарани су были големи чамови, тесани оштромъ сивромъ пространи зидови; а подъ ведримъ небомъ парео е плугъ плодovиту земљу, и по нѣой су одала тучна стада. У новимъ седиштама при-

рађивали су вуну и ланъ, и обртали на свое потребе. А Чехъ е бдио незтворенымъ окомъ надъ силомъ народа, ербо су были изишли изъ краина блажены, да траже нова завичая, па ние требало, да су жельни онога, што су оставили за далекимъ горама, за луговима и рекама.

Са своју страна врађали су се посланици, и веселе гласове доносили. Ђдни су говорили: „Богатство рибарски потока протиче крозь дебеле ливаде;“ други веле: „По здравимъ луговима трчи богатство валяне зверади;“ нии су казивали: „Помоћу богова рађа на краснимъ равнинама богатство жита“ —, а други су опетъ доносили сребрно пруже, а јошъ други су приповедали о людскимъ седиштама, како су ий нашля негди у краевима, гди су давно већъ прибывали народи страни. Дођоше и последњи, кои су се были найдалъ пустили за густе лугове, и доведоше са собомъ прилику човека, обучену у зверинске коже, прилику дивљага погледа съ разбарушеномъ косомъ. Ти су казивали, тамо иза густя лугова да леже у камеитимъ пећинама и шумскимъ колибама люди неми, и да неводе плуга, а ни стада да немаю, нити за ние згоде знаю, коима се поноси народъ Славянскій. И они су имали сажалъня према народу немоме — премда небьяше немъ, већъ говораше езикомъ Славянима непознатымъ и одпорнымъ — и съ многима су даровима отпуштала свакога, ко бы иймъ годъ корачио преко гостолубивога прага. Они су ий учили на людскій животъ, и на нрави богу угодне, па су у свако доба были добротинци Немцима, и онда, кадъ су иймъ ови почели зло за добро плаћати.

Народъ е благосиляо Чеха, што су преко нѣга богови довели га у блажену землю; и нѣму на вечиту успомену назову домовину земљомъ Чеховомъ или Ческомъ, па и себе повосито прозову Чесима. И тако се то догодило у шестоме веку (550 г.), што се брой одъ онога дана, кадъ е вечна любовъ сяшла одгоре међу люде у прилици човека. — У томъ се веку дивао, као и пређе, съ другима народима и разширенный славный народъ Славянскій, и кое на обали балтичквой, кое на црномоме мору, око Днѣпра, Лабе, Дунава и Саве заузме неуражене краине, те на нима брзо процвета цвеће духа Славянскога, одъ вечности надаренога вреднономъ и миромъ — духомъ вечне любви.

Ђорђе I. Поповићъ.

ДОПИСЪ ИЗЪ ЗАГРЕБА.

(Конаць.)

У Трсту све единако јошъ издае Г. И. Рукавина кнѣиге у свомъ езыку и правопису. Тай Господињъ (честь му и поштенѣ!) мыслио е досадъ, да само нама Загребчанима нису по ѣуди нѣгова нова изобрѣтенія, и врло бы се тужио на насъ, кадъ штогодъ небы у Даници онако метнули, као што е онъ наисао; а врло бы се радовао на Зору, коя ће нѣгове Богъ зна какве не реформе своимъ зрацима по свѣту Славянскомъ расути. Ту е почео износити на саданнѣ кнѣижевнике, да неразуму езыкъ и духъ нѣговъ; а намѣри се „коса на брусъ.“ У последњимъ му е броевима Г. К. казао шта га иде. А ево ти другу делию, Г. И. Браћна, кой е изашао на мейданъ противъ нѣга. Сада незнамъ куда ће се позвати Г. Р., ако се ние разабрао и самъ себе опоменуо: „Къ себи руке девере!“ Богъ бы дао, те бы се прошо свој мука, а перо народнѣ зарѣзао. — И у горњимъ странама иде све лѣпымъ своимъ путемъ къ народной просвѣти. „Кметѣйске и рукодѣлске новѣце“ све се више разпростиру, и разносе лѣпымъ уреднымъ духомъ лучъ познания самога себе и просвѣштена живлѣмъ (элементомъ) народнымъ. Сада имаю већъ до 1,500 предплатника; и налазе се по градовима господскимъ као и по сеоскимъ кућама и кућарицама. Словенци настое такођеръ изъ петны сила, да утемелѣ „Матицу“ за горнѣ стране. Писао ми е недавно угледанъ еданъ Господињъ одонудъ, кой е првый потакнуо свое земляке за тай уставъ, да ће основъ до мала ступити у животъ. Цѣль тога дружтва быти ће, подупирати народну кнѣижевность за забаву и науку простогъ селяка, и награђивати наиболѣ учителѣ народнога езыка. — У Градцу се већъ еданпутъ заночела печатати *Крелплова* „исторія Штаера“ у Словенскомъ нарѣчю. Дѣло то изаѣи ће врло красно у двѣ кнѣиге са прекраснимъ мѣдорѣзима. Народъ јо врло жельно изчекива и радуе се као мати превенцу. И томъ ће кнѣигомъ опетъ доћи нашъ правописъ међу простъ народъ горњия страна, кой га већиномъ већъ познае. — Толико у кратко. „Славянске антологіе“ дѣль I. одъ княза *Орс. Почука* по свой прилици већъ е и къ вама дошао.*) Исто тако и *Рочићева* кнѣи-

*) Јоштъ нѣв. Учр.

га.*) Изчекивамо одсадъ свакиъ данъ велику *Дементрову* драму „Теута,“ која се печата у Бечу трошкомъ Матичинимъ. Вальда е томе закаснѣно узрокъ ненадана смртъ ученогъ нашегъ земляка *Копитара*, кои на нашу превелику жалость премину у Бечу 11 Авг. Богъ зна, троће му бити наслѣдникъ у Бечу.***) Богъ бы дао, да буде опетъ наше горе листъ. — Будите здравъ! —

I. P. Ц.

И С К Р И Ц Е.

XIV.

Паробродъ е као мостъ баченый преко мора, кои саєдинява разстављене народе, те више крца мысли и чувства него трговине. Али треба, да на овомъ путу више се душе приближуютъ него тѣла, да особита користъ буде користъ любви. Нѣки одъ насъ у Италији ништа друго не траже, него угодности празне и недостойне, да ласнѣ и оно покваре, што намъ јошть остаде одъ людске простоте. Талијанске су покладе рай за њеке одъ наши, нѣ и много; али и еданъ самъ велика е жалость.

Докле свако трошенѣ безъ разлога не буде одъ свию осуђено као лудость погрдна, као опачина непоштена, као лупежтво право, дотле неће народима жалостнымъ добро бити. Битће богатство, лажъ и лисичинѣ, кое ће приправити потребу и срамоту.

Видимо страньска мѣста, приклонимо се умнѣнѣ одъ насъ, познаймо што намъ се хоће, и постараймо се, да то добыємо. Износимо плоде землѣ наше, нека и други народи познаду, да насъ науче, како и можемо мало по мало побольшати. Све оно што се пристои инымъ државама, нѣ користно за насъ; валя, да мы занате и умѣнѣ други направимо по станю нашемъ. Мы смо као човекъ яки, кои незна употребити снагу свою. Треба да многе ствари учимо као мало дѣте. Што е снага безъ понизности?

*) Ни ова. Учреди.

**) Тко му е наслѣдникъ види у бр .74 Србски Новина. Учр.

НАРОДНЕ СРБСКЕ ПОСЛОВИЦЕ.

(Скупіо Тодоръ Влаћъ учитель).

Во се веже за рогове, а човекъ за езикъ.
Сврдо буши, ал' не руши.

Мама на тату, тата на маму осланяјући се,
я сирото дете оста гладно.

Два лоша избине Милоша.

Паренѣ кашу лади.

После кише јунце не треба.

Ко дубоко копа, тај управо збира.

Ко се бои шумња, тај непада у вирѣ.

Уи, ал' незуи.

Познае се светый по навечерю.

Рука руку умива, а образъ оба две.

Среци, па изреци.

Што ће бити у есенѣ, болѣ сада у вече.

Кои пази, тај негази.

Кои сурутку не просиплѣ, тај сира не еде.

Добро блеи, ал' се рђаво музе.

На курыка вика, а лисица месо еде.

Добра речъ гвоздена врата отвора.

Кои ћути, триста одговара.

На ћелавой глави ваши се нелегу.

Н О В Е К Н Ъ И Г Е.

Човекокрзацъ и Калянѣ. Драма одъ четъ разреда. Одъ А. Коцебуа. Съ Немачкога превео Лазо Зубанѣ, Членъ Совѣта Княжества Србїе и редовни членъ друштва Србске словесности. У Београду. У Княжеско-Србской Книгопечатни 1844. — На 12-тини, стр. 163.

Благородна Лажъ. Драма безъ разреда. Наставакъ човекокрзости и калянѣ. Одъ А. Коцебуа. Съ Немачкога превео Лазо Зубанѣ, Членъ Совѣта Княжества Србїе и редовни членъ друштва Србске словесности. У Београду. У Княжеско-Србской Книгопечатни. 1844. — На 12-тини, стр. 54.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Книгопечатни у Београду.